

Duh iz Narrangassetta

Daleč nazaj v preteklosti sta v neki hiši v jugovzhodnem Rhode Islandu, v skupnosti Narrangasett, živela starejši moški in njegov sin. Nihče ni vedel, kaj se je zgodilo s sinovo materjo, vendar se še danes dobro pomni krutost in grobost očeta. Govorilo se je, da oče pretepa sina z držalom od sekire. "Disciplina!", bi temu rekel on, "Blaznost!", bi temu rekli sosedeje..

Čez nekaj časa so kriki bolečin sina prenehali. Otroka so začeli pogrešati, oče pa je njegovo odsotnost pojasnil z izgovorom, da je zbežal od doma. Čeprav mu sosedeje niso najbolj verjeli, ga nihče ni prijavil in stvari raziskal. Mislili so si svoje in živeli naprej...

Ko je oče kot starec končno preminil, so prebivalci skupnosti ponovno prišli v neroden položaj. V tistem času je bila namreč navada, da nekdo prebedi zadnjo noč pred pogrebom pri pokojnemu. Ponavadi je bil to član družine, toda v tem primeru je to pač moral storiti eden od sosedov. Zaradi ugleda pokojnika tega nihče ni hotel storiti. Po dolgotrajnem prepiranju se je neki starec končno javil, pa še to samo zaradi tega, ker je bil zavzet kristjan.

Ko je bedel pri umrlemu se je zgodilo nekaj nenavadnega. Kmalu zatem, ko je starec zadremal, ga je prebudil nenaden sunek vrat. Vrata so se odprla sama od sebe. Za vsak primer je šel preveriti, če je kdo vstopil v stanovanje - nikogar ni bilo videti v bližini. Zatem se je vrnil k pokojnemu in ponovno zaspal. Nenadoma so se vrata ponovno odprla, tokrat še z večjim tleskom. Starec se je ustrašil, tega ni hotel pokazati, in se je zato "razjezil", vrata trdno zaprl in jih podložil z lesenim kolom.

Ko se je usedel nazaj, so se vrata odprla z neznansko močjo, leseni kol pa je odneslo na sredo sobe. V sobo pa je iz trde teme naenkrat priletelo veliko krvavo držalo od sekire. Po vsej verjetnosti je šlo za tisto držalo, katerega naj bi kruti oče uporabljal za pretepanje sina. Po tem dogodku so se, na srečo starca, stvari umirile... Toda spanca tisto noč zanj ni bilo več!

Vprašanje, ki se pri tem postavlja, je: ali je bila to izpoved in kesanje duha mrtvega očeta, ali je bil to dečkov duh, ki je pokazal morilsko orodje, ali pa je šlo le za neslano šalo kakšnega od prebivalcev Rhode Islanda...

K L I C A N J E D U H O V ali (NE)uporaba quija "govoreče" plošče

Širom sveta obstoja nešteto različnih vrst t.i. govorečih plošč, ki so se pojavile sredi prejšnjega stoletja v času razmaha spiritualizma. Seveda ne manjka navodil za izdelavo lastne plošče, ponavadi so dodani še bolj natančni napotki za uporabo le-te. Malo kje naletite na opozorilo, da je delo s ploščo lahko izredno nevarno, zato tudi zaman pričakujemo kakšno dodatno opozorilo za mlajše, ki se ponavadi najraje odločajo za tako skrivnostne podvige. Ker so ponavadi najbolj zgovorni primeri, bom predstavila zgodbo sedemnajstletne Selene z interneta: "Zgodba se prične pozimi leta 1995, ko mi je najboljša prijateljica pripovedovala o klicanju duhov. Seveda sem jo kmalu pregovorila, da uprizoriva najino prvo seanso. Bila sem skrajno presenečena, ko se je vse pričelo...Kovanec se je premikal, duhovi so spregovorili...Kar kmalu so prvi sledile še mnoge druge seanse. Starši in prijatelji so vedeli za vse to in zdelo se jim je zabavno, kar sva s prijateljico počeli. Nihče takrat ni slutil, da sem postajala vedno bolj obsedena...od seans, duhov, ki so se pojavili. Čutila sem to obsedenost...Ko sem nekoč imela seanso za večjo skupino prijateljev, se je pojavil duh z imenom Gacy. Izvedeli smo, da je serijski morilec in da namerava ubiti tudi mene. Seveda sem bila čustveno pretresena in skrajno prestrašena. Pravzaprav sem se tisti trenutek morala boriti za svoj obstoj. Pri tem mi je pomagal duh z imenom Chris, ki ga je ubil morilski duh Gacy. Skupaj sva ga premagala. A to ni pomenilo konec težav. Nenadoma se je pojavil še duh, ki bi me naj varoval. Bil je to duh ženske, ki mi je svetoval, naj uporabo table opustim. Ta grozljiva seansa se je tako končala srečno, vsaj zdelo se je tako...Naslednjih osem mesecev je predstavljalo največje moro v mojem življenju. Vedno in povsod je v moji glavi donel glas te Eve, ki mi je nenehno nekaj govorila. Postala sem skrajno zmedena, okolica je to začela kmalu opazati. Začeli so me zapuščati prijatelji, vse v meni se je lomilo. Nikomur nisem upala povedati za nenehne govore v svoji glavi, počasi sem začela misliti, da se mi bo zmešalo. Brez vzroka sem jokala in že naslednji trenutek smejala, sama sebe nisem več razumela. Kmalu sem videla, da moram spregovoriti staršem o svojih težavah. Mami sem dejala, da sem duševno bolna. Odpeljala me je odpeljala k nekemu zdravniku. Glasovi so počasi začeli izginevati . . .Hvaležna sem vsem, ki so mi pomagati, da je moja obsedenost izginila. Takšna je moja izkušnja s klicanjem duhov. Povem lahko z gotovostjo, da duh ni odšel, ko sem ga na seansi odslovila, ampak se je "vsadil" v mojo glavo in jo pričel obvladovati." Na koncu poučne zgodbe še moje mnenje o klicanju duhov:

NIKAR! NIKOLI NE MOREŠ ZANESLJIVO VEDETI, KAJ ali KOGA PRIKLIČEŠ in ČE BO ODŠEL...TAKŠNA NAPAKA SE MNOGOKRAT ZGODI SAMO ENKRAT!

ZAKAJ MAGIJA?

Zgleda da nas zmožnost mišljenja razlikuje od drugih stvaritev. Čeprav smo zaskrbljeni z življenjem v fizičnem svetu smo mentalna bitja. Dejstvo je, da mislimo ves čas. Planiramo, tuhtamo, sanjarimo, postanemo depresivni... vse to je misel. Vendar mentalno je tudi univerzum in če bi lahko kontrolirali svoje misli, bi opazili znatne spremembe v vsakdanjem svetu. Skozi čas so bili razviti številni sistemi, ki bi nam pomagali kontrolirati naše misli. Velika količina dogme je bilo preplete, da bi iz nas naredili boljše ljudi. Magija je en najstarejših in najbolj splošnih sistemov, ki so bili narejeni v ta namen. Magija je študija in uporaba psihičnih moči. V ta namen uporablja mentalni trening, koncentracijo in sistem simbolov za programiranje uma. Namen magije je sprememba sebe in okolja po volji. Večina današnje magije prihaja iz starodavnega Egipta. Kitajci, Hinduicij, in Tibetanci so razvili svoje unikatne oblike magije. Zahodna magija je doživljala razcvet pri Egipčanskih duhovnikih in je bila potlej zatrta v času Krščanstva. Šele v srednjeveški Evropi so ponovno odkrili magična znanja alkimisti in Kabalisti. Samo zadnjih nekaj stoletji je zahodna kultura postala toliko razgledana, da je dovolila razširjeno raziskavo na to temo. Vendar je šele na začetku 20 st. znanost pokazala kaj zanimanja. To, kar danes poimenujemo z izrazom "praznoverje" ali "vraževerje", je bila v preteklosti za ljudi izredno pomembna sestavina življenja in od večine sprejet način obvladovanja dogajanja v naravi. Vzporedno z verovanjem se je razvila vrsta dejanj in obredov, s katerimi so si želeli podrediti svet in skrivnostne sile. **ALI JE MOŽNO, DA SO ŠTEVILNE NEKDANJE SKRIVNOSTNE SILE, KI SO BURILE DOMIŠLJIJO IN ŽIVLJENJE NAŠIH PREDNIKOV, IZGINILE?**

ALI SO SE TU, LE DA NISO VEČ SKRIVNOSTNE? ALI SO ŠE VEDNO TAKŠNE KOT NEKOČ? ALI NAJ SI JIH PODREJAMO TAKO, KOT SO TO POČELI NEKOČ ALI NA SODOBEN NAČIN?

Ostaja mnogo odprtih vprašanj...Nanje ne pomislimo prej, dokler se ponovno nekje ne zgodi nekaj nenavadnega. V zvezi s tem je potrebno spregovoriti o vedi, ki se je večina boji, ker nam predstavlja nekaj skrajno skrivnostnega in strah zbujajočega. K temu nas vodita naša neseznanjenost in nepoznavanje dogodkov iz preteklosti. Magija velja v okultizmu za najvišji nauk o skrivni povezavi vseh stvari med seboj in o vplivanju na naravo z močjo poduhovljene volje. Magija je venomer zbujala strah in spoštovanje ali je veljala za neke vrste skrito orožje moči za obvladovanje narave in s tem tudi človeka.

M O D E L I M A G I J E (povzeto po Fratrú U.'D.' iz Nemčije)

Razdelitev magije v pet različnih modelov naj bi predstavljala zgolj sredstvo za boljše razumevanje praktičnih možnosti različnih magičnih sistemov in ne kot razlaga različnih načinov delovanja magije.

Praksa je potrdila učinkovitost vpogleda v magijo, razdeljeno v naslednje kategorije:

1. duhovni model
2. energijski model
3. psihološki model
4. informacijski model
5. meta model

D U H O V N I model magije je eden najstarejših modelov. Najdemo ga v različnih kulturah in religijah širom sveta. Njegova glavna značilnost je obstoj onostranstva, sveta, ki ga naseljujejo največkrat avtonomna bitja oziroma stvori, kot so npr. angeli, demoni, božanstva. Magik je tisti, ki lahko vstopi v ta svet po svoji volji, lahko po njem potuje, pozna tamkajšnji jezik in navade. V njem si lahko pridobi prijatelje ali sovražnike. Vse to ponazarja tudi nemška beseda za čarovnico-"hexe", ki izhaja iz

staronemške besede "hagazussa", kar bi lahko prevedli z "jezdecem ograj". To pomeni, da "hagasuzza" jezdi ograjo med svetovi, da je doma v vsakodnevem življenju in drugem, magičnem svetu duhov. Tako duhovni model magije označujejo duhovi, stvori, ki so ponavadi nevidni. Naloga magika je, da jih s svojo voljo pripravi k delovanju. To poskuša doseči z molitvijo, prošnjo, zamenjavo, podkupovanjem ali celo z grožnjami.

Drugi svet ima lahko svojo lastno geografijo, a hkrati ponavadi obstaja istočasno z vsakodnevним življenjem. Ključ za vstop vanj je drugotno stanje zavesti, kontrolirano stanje transa ali ekstaze, kar magiku ponavadi ni neznanca.

Največkrat omenjena magika tega modela sta Franz Bardon in Aleister Crowley.

ENERGIJSKI model magije

se na Zahodu pojavi ob koncu 18. stoletja. Anton Mesmer ni bil okultist, a so sodobniki nanj gledali kot na nekoga, ki dela čudeže s ponovnim odkritjem starodavnih načinov zdravljenja s pomočjo hipnoze in magnetizma. Proslavil se je s svojo teorijo animalnega magnetizma, ki govori o posebni moči znotraj vsakega organizma. Pri svojem zdraviteljskem delu je uporabljal tudi kovinske magnete. Francoska revolucija je začasno prekinila njegovo delo, a njegova teorija ni bila pozabljena. Povzeli so jo številni okultisti in na njeni podlagi razvijali svoje magične sisteme. Eden prvih je bil Bulwer Lytton, ki je potrdil obstoj "notranjih" energij v organizmih in jih poimenoval Vril (latinsko "virilitas" pomeni moč). Kasneje srečamo energijske modele magije še pri Reichenbachovem konceptu, poimenovanem Od, pri Eliphasu Levyju v njegovi "astralni svetlobi in pri Mme. Blavatsky, ki je povzela teorijo Prane po indijski fiziologiji Yoge. V tem času so antropologi in etnologi odkrili polinezijski koncept Mane, v Aziji pa so se vse bolj zanimali za kitajski princip "Ki" ali "Ch'i". Zlasti zadnja dva primera govorita v prid dejstvu, da se je ta princip v bistvu pojavil mnogo prej kot v 18. stoletju, saj ga srečamo že v zgodnjih šamanskih kulturah. Za šamansko magijo je namreč značilno, da je zelo pogosto mešanica duhovne in energijske magije (n.pr.: šaman pogosto prikliče duhove ali božanstva, ki mu dajo energijo ali pa uporabi svojo moč za pridobitev njihove pomoči ali uslug). Po mnenju magika svetu daje moč notranja energija organizmov. Njegova naloga je, da izostri svojo sposobnost sprejemanja in manipuliranja te vitalne- življenjske energije. Ker je v bistvu vsak pojav dogajanje neke energije, magik onostranskega drugega sveta duhov in stvorov ne potrebuje. Teorijo obvladovanja in uporabe energij srečamo pri mnogih znanih magikih preteklosti. Do prave popularnosti tega modela magije pa je prišlo po sedemdesetih letih 20. stoletja s pojavom hipijevstva, ko so se razcvetele mnoge vzhodnjaške teorije in prakse.

PSIHOLOŠKI model magije

Psihološki model magije svoje delovanje utemeljuje na spoznanju, da podzavest v človeku deluje, če jo pravilno "nagovorimo" ali sledimo pogojem njenega delovanja. To magik lahko doseže v stanju transa, s predlogi ali z uporabo simbolov. V tem primeru mu simboli služijo kot sredstvo asociacije in načina komuniciranja med magično zavestjo in videzom podzavesti, ki je odgovorna za njeno delovanje.

Tudi v tem modelu magije srečamo Aleisterja Crowleya, čeprav ga je bolj pritegnil duhovni model. Vsekakor pa je umetniško uporabil psihološki vidik, da bi magijo približal tudi največjim skeptikom svojega časa.

Veliko večji premik v razvoju psihoškega modela magije je napravil Austin Osman Spare.

V letih, ki so sledila sedemdesetim dvajsetega stoletja, je ta model magije postal prevladujoč zlasti v

angleško govorečem svetu magikov (Israel Regardi, Dion Fortune, William Butler, Francis King, William Gray).

INFORMACIJSKI model magije

Prišel se je razvijati po letu 1987 in danes še vedno išče dokončno smer svojega razvoja oziroma svoj cilj.

Izhaja iz naslednjih stališč:

- energija sama je "molčeča", potrebuje podatke, kako naj učinkuje v skladu z zakoni narave

- informacija sama nima mase ali energije, zato je hitrejša od svetlobe; lahko jo oddajamo ali sprejemamo v vsakem prostoru ali času. Neposredna uporaba teh stališč oblikuje poseben model magije, ki jo nekateri poimenujejo "cybermagic" oziroma magijo kontroliranega prenosa informacij. Takšna magija za svojo uspešnost ne potrebuje magika v transu. Potrebno je aktiviranje možganov in hrbtenice, magika ali osebe, ki je njegov cilj. Želena informacija priključuje ali oddaja in pri tem ne potrebuje neke posebne moči, vse dokler so ukazi pravilno oblikovani. Uspehi tega modela magije so pomembni zlasti na področju zdravljenja, učenja jezikov in drugih oblik prenosov znanja. Čeprav izgleda ta model magije naj sodobnejši in s tem najmlajši, je v svojem bistvu eden najstarejših (nekateri stari zapisi iz Vzhoda govore o gurujih, ki so s pomočjo medsebojne meditacije pred svojo smrtjo učencem posredovali vso svoje znanje). Meta model magije pravzaprav ni poseben model. Je le model, ki govori o uporabi vseh drugih modelov. Magiku daje edino in osnovno napotilo: "Vedno uporabi tisti model, ki najbolj ustreza tvojemu namenu."

RAZNO

"Osebna magija" je magija, ki se jo uporablja, da dosežemo efekte na sebi. Vsebuje potrjevanje, samosugestijo in samohipnozo. "Aktivna magija" je navzven usmerjena magija, ki se uporablja, da se dosežejo efekti na kom drugem ali nečem drugim ali pa za manipulacijo dogodkov. "Pasivna magija" je vplivana z zunanjim fizičnim vzrokom. Vsakdo poseduje nekaj magičnih (in psihičnih) potencialov. Ponavadi so ljudje posebej dobri v eni zvrsti magije (pasivna ali aktivna), samo nekaj jim uspeva dobro oboje. Seveda pa bodo trening in vaje izboljšale rezultate. Čeprav je magija nevtralna, so se razvili različni sistemi, ki jo razdelijo na dobro (belo) in slabo (črno), vmes pa je siva magija. Večina ljudi se raje odloči za belo magijo za nesebične namene, zdravljenje in vplivanje na nekoga z izrecnim dovoljenjem. Medtem ko ljudje, ki se odločajo za črno magijo, jo uporabljajo predvsem za lastne namene in zdravljenje te vplivanje na druge brez dovoljenja. Mi dojemamo belo magijo kot "nesebični nameni" in v ekstremnih primerih črne magije kot častilec satana, žrtvovalec živali in ostale bizarne stvari. Vse je odvisno od stopnje dožemanja. Večina osebne magije je sive. Obstaja tudi "visoka magija" spiritualne alkimije, ki je poznana tudi pod "Veliko delo". In tu je še "nizka magija", ki se ukvarja z materializmom. Katerikoli magično dejanje pušča stranske efekte, ne glede na to ali je bil ali je bil cilj dosežen ali ne. Taki stranski učinki niso noben problem konstruktivne magije, lahko so celo korist. Vendar pa problemi lahko nastanejo pri averzni magiji. Tej stranski učinki lahko poškodujejo celo maga. Averzna magija je nevarna.

UVOD

Človek se je že v najstarejših obdobjih svojega življenja srečeval z naravnimi silami, ki so kruto krojile njegovo življenje. Ko je bil človek nabiralec sadežev, še posebej pa kasneje, ko se je oprijel lova, živinoreje in poljedelstva, je že skušal vplivati na vremenske razmere. Pozimi se je proti mrazu bojeval z ognjem, kateremu je kmalu pripisoval nadnaravno moč. Skušal je preprečiti bližajoče se nevihte, ob suši je želel vplivati na oblake, da bi dež namočil zemljo,...

Danes le s težavo ugotavljamo, ali je starejša magija ali religija. Najbrž sta se oba miselna procesa razvijala nekako sočasno. Zavedati pa se moramo, da je magija v svojih zgrešenih naravnih zakonitostih neprimerno bližja sodobni znanosti kot religija. Magija namreč ne priznava nadnaravnih sil in vsemogočnih božanstev. Njeno načelo je, da je vse dogajanje v naravi posledica naravnih zakonov, na katere pa lahko človek s svojim razumom in dejanji vpliva in si tako podreja naravne sile v svoje dobro. Homeopatska ali

imitativna simpatična magija je postala najpomembnejše »čarovno orodje« za uravnavanje naravnih sil in preprečevanje bolezni, torej sredstvo, s katerim je skušal preprost človek premagati temo zla in sovražnega. Sprva je magija primitivnim ljudstvom služila le v dobre namene, kasneje pa se je pričela uporabljati tudi za zla dejanja. Rojena je bila »črna magija«, ki je v verovanju primitivnega človeka kmalu postala znatno pomembnejša od »bele magije«. Človek torej z magičnim »čaranjem« ni več uravnaval le vremena ali boljše rodovitnosti polj. Boj svetlobe proti temi se je čestokrat preobrazil v boj teme proti svetlobi, ko je človek v svoji zlobi do sočloveka z magijo skušal pričarati nevihte, točo, sušo in svojemu sovražniku povzročati bolezni ali celo smrt. Najbrž se je šele s pojavom »črne magije« dokončno uveljavila tudi magija prenosa oziroma »prenosna magija«, ki je temeljila na napačno zasnovanem naravnem zakonu, da so deli telesa, ki so bili nekoč v sestavi, vedno v sestavi, tudi tedaj, ko je njihov fizični stik že zdavnaj prekinjen. »Prenosna magija« je neukim ljudem največkrat služila ubijanju ali povzročanju bolezni na velike razdalje. Hkrati z magijo se je v miselnosti preprostega človeka razvijala tudi protimagija. Primitivni človek je bil namreč prepričan, da se lahko proti magičnim »čarovnijam« bojuje le z magijo, ki »čar« uniči ali vsaj omili. Torej imamo spet opraviti s človekovim poskusom boja zmage nad zlim. Čeprav je verovanje v magijo morda staro skoraj toliko kot človeški rod, primitivna ljudstva po svetu še vedno posegajo po magičnih sredstvih. In kar je še zanimivejše, vero v magično »čaranje« še danes srečujemo celo v civiliziranih družbah. Zažiganje kresov si brez dvoma lahko razlagamo kot homeopatsko pomoč umirajočemu soncu, da le-to ne bi oslabilo na svoji nebesni poti in da bi ponovno dobilo svojo toploto.

Antropologi in tudi pripadniki nekaterih plemen običajno z belo magijo označujejo medicino, ki se uporablja v dobro, prav tako pa tudi različna dejanja in obrede, ki naj bi pomagali bolniku. Kljub temu pa domorodce navadno bolj zanima črna magija. Ob vsaki nesreči iščejo krivca, ki je nesrečnemu človeku škodil z magijo. Raymond Firth deli magične praktike pri primitivnih plemenih v štiri skupine. V prvo skupino uvršča tako imenovane produktivne obrede (magijo ob lovu, magijo za doseganje plodnosti, dežja, uspešnega ribolova...). V drugo skupino uvršča tako imenovane tabuje za zavarovanje premoženja, magijo za vračilo dolgov, za preprečevanje nesreče, za zdravljenje bolezni. V tretjo skupino uvršča magijo za uničevanje sovražne magije, ki je naperjena proti posameznikom. V četrto skupino pa uvršča čarovniško magijo za uničevanje premoženja nekoga drugega, za povzročanje neviht, bolezni in smrti. Seveda ta razdelitev ni popolna, saj bi morali vanjo uvrstiti še vedeževanje in bjanje.

SIMPATIČNA MAGIJA

Ko škotski antropolog James George Frazer v knjigi Zlata veja razpravlja o načelih simpatične magije, poudarja, da je magija zasnovana predvsem na dveh miselnih tokovih. Po prvem načinu naj bi podobno povzročalo podobno; posledica dejanja je podobna svojemu vzroku. To Frazer imenuje »zakon podobnosti«. Po drugem načinu pa naj bi stvari, ki so bile nekoč v medsebojnem stiku, delovale druga na drugo-in to neredkokdaj na veliko razdaljo-še po koncu fizičnega stika. To Frazer imenuje »zakon dotika ali prenosa«. Frazer pravi, da lahko čaranje, ki temelji na »zakonu podobnosti«, imenujemo homeopatska ali imitativna magija. Čaranje, ki je zasnovano na »zakonu dotika ali prenosa«, pa je prenosna magija. Homeopatska magija torej domneva, da so stvari, ki so podobne drugi, enake; prenosna magija pa domneva, da so stvari, ki so bile v dotiku z

drugo stvarjo ali osebo, stalno v dotiku z njo. V praksi se obe načeli simpatične magije pogosto združujeta. Obe namreč predpostavljata, da stvari delujejo druga na drugo na daljavo, in to s pomočjo skrivnostne simpatije.

HOMEOPATSKA MAGIJA

Malajska homeopatska magija: človek, ki želi škodovati svojemu sovražniku, vzame odpadke njegovih nohtov, las, obrvi, pljunkov..., vse to pa v tolikšni količini, da se lahko predstavi vsak del telesa osovražene osebe. Iz teh odpadkov in voska iz zapuščenega čebeljega panja »čarovnik« napravi sovražnikovo podobo in jo v presledkih žge nad plamenom sedem noči zaporedoma; pri tem govori besede:«Ni to vosek, kar zažigam. To so jetra, srce in vranica tega in tega.» Ko »čarovnik« ta postopek opravi sedmič, voščeno figuro zažge-in njegov sovražnik umre. Frazer meni, da ta čarovnija očitno združuje homeopatsko in prenosno magijo. Sovražnikova podoba se namreč izdelava iz stvari, ki so nekoč bile v stiku z njim in so celo deli njegovega telesa. Magija po načelih »zakona podobnosti« pa je izražena v podobi, ki je podobna sovražniku.

Drugi način malajskih vračev pa se po Frazerju opravlja tako: napravite čevelj dolgo truplo sovražnika, in to iz voska, vzete iz zapuščenega čebeljega panja. In če prebodete temu kipcu oko, bo vaš sovražnik slep, če mu prebodete trebuh, bo bolan... Če pa želite, da ga takoj ubijete, razrežite kipec od glave navzdol. Nato ga zavijte, kakor bi zavijali mrliča, in molite nad njim, kot bi molili nad mrtvecem. Kipec zakopljite na sredini steze, za katero ste prepričani, da bo po njej prišla vaša žrtev in da bo šla čez zakopano figuro. Da pa njegova kri ne bi padla na vašo glavo, je treba reči:«To nisem jaz, ki ga pokopava. To je Gabrijel, ki ga pokopava.» Tako se bo krivda za umor prenesla na pleča nadangela Gabrijela, ki je od vas mnogo sposobnejši, da prevzame krivdo.

Čeprav se je homeopatska magija v glavnem uporabljala v zle namene, se je vendarle-čeprav redkeje-uprabljala tudi v dobre. Pri nekaterih Dajakih na Borneu pokličejo k ženi, ki se muči pri porodu, vrača; ta ji razumno poskuša olajšati porod. Hkrati drugi vrač zunaj poskuša doseči isti cilj, vendar na zelo nerazumljiv način. On se namreč pretvarja, da rojeva. Velik kamen, katerega ima privezanega na trebuhu, predstavlja otroka v maternici; vrač, ki v resnici pomaga pri porodu, daje navodila tudi vraču pred vrati, kako naj rodi. Ta počenja to toliko časa, dokler resnični porod ni pri kraju. Frazer navaja, da je ena od velikih prednosti homeopatske magije v tem, ker omogoča, da se zdravljenje opravlja na zdravniku namesto na bolniku, ki se tako osvobaja vsega trpljenja in nesreče, medtem ko gleda, kako se zdravnik pred njim zvija od bolečin. Zanimivo je tudi magično verovanje v Laosu, kjer lovec na slone, ko odide na lov, opomni svojo ženo, naj se med njegovo odsotnostjo ne striže in si ne maže telesa z oljem. Prepričani so namreč, da bi slon, če bi se žena strigla, raztrgal zanko, če pa bi se mazala z oljem, bi se slon iz zanke izmuznil.

HOMEOPATSKA MAGIJA NA SLOVENSKEM PODEŽELJU

V posameznih primerih čarovnij, ki so še danes ohranjene v izročilu preprostega slovenskega kmeta, bomo večkrat naleteli na primesi krščanstva. Prenos tradicij, ki je vsa ta verovanja prinesel med slovenske kmete še iz predkrščanskega obdobja in ki jih je Cerkev v mnogih primerih uporabila za svoje potrebe, je v marsičem enak primitivnim ljudstvom po svetu. Vendar pa v miselnosti slovenskega kmeta dandanes vera v magično moč prenekaterih »čarovnij« ni več tako močna, kot je bila nekdanj. V večini primerov

lahko govorimo le še o tradicionalnih šegah in navadah, ne pa več o slepem verovanju v magično moč simpatije. Prenekateri »čarovnije«, ki so v slovenskem podeželskem prostoru zasnovane tako na homeopatski kot na prenosni magiji, se v izročilu niso več ohranile v izvornosti in jih neredkokdaj lahko rekonstruiramo le s primerjanjem magičnih obredov, ki so še danes (ali pa tudi ne) ohranjeni med primitivnimi ljudstvi po svetu.

PRENOSNA MAGIJA

Drugo veliko vejo simpatične magije Frazer imenuje prenosna magija. Zasnovana je na prepričanju, da morajo stvari, ki so bile nekoč sestavljene, vedno ostati sestavljene, celo tedaj, kadar so popolnoma razstavljene druga od druge. V mnogih krajih sveta je veljalo pravilo, da se izruvani zob pusti na nekem mestu, kjer ga bo našla miš ali podgana. Verjeli so namreč, da bo ob pomoči simpatične zveze med otrokom in zobom prišlo pri otroku do trdnih stalnih zob, kot jih imajo glodalci. Druga dela, za katera se običajno verjame, da ostaneta v simpatični zvezi s telesom po pretrgani fizični zvezi, sta popkavnica in posteljica. To zvezo pojmujejo tako izrazito, da jo povezujejo z dobro ali zlo usodo posameznika v vsem njegovem življenju. Če sta njegova popkavnica in posteljica ohranjeni po predpisih, bo v življenju srečen; če pa sta poškodovani ali izgubljeni, bo v življenju trpel. Nekatera plemena zahodne Avstralije verjamejo, da človek dobro plava, če je njegova mati, ko se je rodil, vrgla njegovo popkavnico v vodo. Če se konju zabode v nogo žebelj, konjar shrani žebelj, ga očisti in vsak da maže, da se konju ne bi noga oognjila.

ČRNA MAGIJA

Sem prištevamo vse tiste »čarovnije«, ki jih uporabljamo v zle namene. Tipičen primer črne magije po principu magije prenosa še danes ohranjen v izročilu preprostega kmeta je »čaranje« v zle namene s pomočjo odtisa človekove noge. Navratil v Letopisu Matice slovenske poroča, da mu je neki rudar iz Celja razložil čarovnijo, s katero je mogoče škoditi svojemu sovražniku. Treba je le zabiti komu žebelj v stopinjo na mehkih tleh ali v travi. Žebelj pa mora biti pobran na pokopališču, in sicer med sveto mašo v cerkvi, natančno med povzdigovanjem. V tistem trenutku, ko hudobnež zabode žebelj v sovražnikovo stopinjo, se mu žebelj v resnici zapiči v koleno. Nesrečnež že naslednji dan ne more več hoditi in iz noge mu teče, dokler se ves ne posuši. Če pa nesrečnež opazi to hudobno dejanje za svojim hrbtom, naj gre devet korakov nazaj, naredi po tleh s prvo nogo znamenje križa, potem pa naj z nogo mahne v »nič«. Tako prenese čarovnijo na tistega, ki mu je skušal škodovati. In zlobnež se kmalu posuši. Tisti vraževerni ljudje, ki so bili mehkejšega srca in niso želeli svojega sovražnika ravno usmrtiti, pa so pogosto uporabljali drugačne čarovnije. Tako se je ohranila tudi čarovnija, kako sovražniku povzročiti, da bo imel uši. V okolici Zbelovega na Štajerskem so včasih verovali tako: če imaš sovražnika, vzemi kos njegovega oblačila in kos telečjih jeter. To skupaj zakoplji v živo mravljišče. In kakor bodo mravlje napadale jetra, tako bodo sovražnika napadale uši. Ne bo se jih rešil, dokler ne bodo mravlje požrle vseh jeter. Na principu prenosne magije je osnovana tudi vraža, še danes ohranjena v Nadolah pri Žetalah: kadar ima kdo tur na vratu, mora na cerkvenem pragu trikrat dihniti v koga in tur se bo v kratkem prenesel nanj.

BELA MAGIJA

Med slovenskim kmečkim življem se je ohranilo precej manj »čarovnij«, uporabnih v dobre namene. In to ne samo pri »čaranju v dobro«, sem bi lahko prištevali tudi vse že omenjene postopke, ko so ljudje hoteli odkriti in kaznovati hudobneža, ki jim je delal škodo. Saj so s to magijo posamezniki vendar dobili zasluženo kazen, četudi mnogokrat pretirano. Najhujšega maščevanja s smrtjo pa ne bi mogli prištevati k tako imenovani beli magiji. Primer: v Nemčiji obstaja skoraj splošno pravilo, da izrjavani zob dajo v mišjo luknjo; če pa to storijo z izpadlim mlečnim otroškim zobom, otrok ne bo trpel zaradi zobobola.

PREMIKANJE NA DALJAVO-MAGIČNA TELEKINEZA

Zelo zanimivo je verovanje o premikanju na daljavo, ki temelji na obeh glavnih principih magične simpatije: na podlagi zakonitosti homeopatske magije ter na zakonitostih prenosne magije. O takšnem »čarovniškem« premikanju na daljavo, ki bi ga upravičeno imenovali tudi »magična telekineza«, nam je ohranil zanimivo poročilo tudi naš slavn kronist baron Janez Vajkard Valvasor, ki piše:«Tako sta bila dva stara vojaka, eden po rodu iz pokrajine Hessen, drugi pa poljski plemič. Ker nisem nikoli nikjer na svojih potovanjih srečal nobenega Poljaka, ki ne bi bil plemič, mislim, da se jim plemstvo obesi kar samo, brž ko zapuste svojo domovino. Preden sta prišla k nam, sta bila na Španskem, kjer sta se za cesarja bojevala s Portugalsko. Bila sta dobra stara tovariša, čeprav ne v popolnoma dobrih stvareh. Poljak je sicer v svoji mladosti študiral, pozneje pa se je spravil na različne hudičeve umetnosti, med katerimi je tudi ta, da je mogel po želji moško ali žensko osebo od daleč priklicati k sebi, le da je ime tri njene lase. Te tri lase je potegnil skozi šivanko, s katero so zašili mrliča. V šivanko je vdel tri lase in ob sončnem zatonu je na določenem mestu stopil na šivanko, ki je stala s konico navzog in govoril pri tem določene besede; tako je morala oseba, katere so bili lasje, priti. To je večkrat prakticiral, posebno z ženskami, vendar na skrivaj, da ni vsak vedel. Povedala so mi to njegova lastna usta in še to, da se mu stvar zmerom ne posreči, čeprav ni vedel, zakaj ne. Plevel se hoče širiti, tako je tudi ta slabi umetnik svojo prekleto umetnost prenesel na Hessenca, s katerim se je dogovoril, da ga bo na ta način rešil, če bo ujet. Zato sta pri sebi zmerom nosila eden drugega lase in tako šivanko. Ko so Hessenca enkrat ujeli Francozi, je Poljak četrti dan uporabil čarovnijo z lasmi, nakar se je njegov tovariš še pred dnem pojavil pri njem. Ta dva jezdeca sta bila pozneje oba ujeta, če naj verjamemo njuni izjavi, pa tudi drugi so trdili, da sta s pridom zbežala, kakor je že temu. Bila sta na portugalski strani med francoskimi pomožnimi konjeniki; ko pa sta Španija in Portugalska sklenili mir, so francoske pomožne konjenike prepeljali z ladjo v La Rochelle, kjer so jih izkrkali in odpustili. Mnogi so šli v švicarskih pešcev, v katerem sem bil tudi jaz. Med temi sta bila tudi ta dva tiča. Tu sem mogel z njima govoriti in vprašal sem Hessenca, kako mu je bilo na poti, ko je bil odpeljan iz ujetništva. Prisegel je pri duši in telesu, da bo povedal po pravici. Rekel je, ko so ga ujeli, da je bil v stražnici zaprt še z drugimi ujetniki. Nekako opolnoči, ko si je prižgal pipo tobaka in malo povlekel, se je pogreznil v nekakšen spanec ali nezavest. Sanjalo se mu je, da se plazi čez globok vodnjak in je bil v nevarnosti, da pade vanj. Ko pa se je še pred sončnim vzhodom zbudil, se je znašel poleg svojega prijatelja Poljaka, začuden in s pol prazno pipo v rokah. Imena obeh krajev, kjer je bil Hessenec ujet in Poljak vkvartiran, sem pozabil, bila pa sta, to še vem, oddaljena sedemindvajset nemških milj.» Če skušamo analizirati Valvasorjevo poročilo, lahko

ugotovimo, da ni nobenega dvoma, da je bistveni del »čarovnije« zasnovan na principu prenosne magije. Lasje, ki jih je »posedoval« Poljak, so bili neločljiv del Hessenčanovega telesa in po že večkrat omenjeni teoriji z njim v stalnem stiku. Zanimivo je tudi dejstvo, da je lase Poljak pretikal skozi šivankino uho, kar pa bi lahko povezovali s principom homeopatije ali »zakonom podobnosti«. Posledica je podobna svojemu vzroku-trdi teorija. In če so se lahko lasje izmuznili skozi šivankino uho, se je potem lahko tudi Hessenčan izmuznil iz sovražnikovega ujetništva. Zanimivo je, kako si skrivnostno simpatijo razlaga Valvasor:«Tega takrat nisem mogel doumeti, šele pozneje se mi je stvar razjasnila, ko sem take primere videl napisane in obrazložene v učenih knjigah in ko sem se o teh stvareh pogovarjal z možmi, ki jim tudi nadnaravne skrivnosti niso bile tuje.

VIRI

Rado Radešček: Boj med svetlobo in temo (izvori ljudskih vraž in običajev)

KAJ JE DUH ?

Duhovi naj bi bili prikazni duš mrtvih v obliki, ki je prepoznavna tudi živim.

Tisti, ki so duhove videli, trdijo, da so le-ti v glavnem bledi in zelo slabo vidni. Lahko hodijo skozi trde predmete, recimo stene in zaprta vrata. Prikazujejo se in izginjajo, ne da bi pustili kakršnekoli sledove.

Verovanje v duhove je staro kot znana človeška zgodovina. Ljudje iz kamene dobe so pokopavali umrle na način, ki opozarja na to, da so verovali v duhove: odkriti so bili okostnjaki, obteženi s kamenjem. Verjetno so mrtve obtežili zato, da ne bi vstali iz grobov in tavalili naokoli.

Legende starih Grkov in Rimljanov so polne prikazni mrtvih. Grški duhovi so se recimo, tudi dosti bolj vmešavali v življenje kot je to značilno za sodobne zgodbe. Za večino grških duhov so verjeli, da so zlobni, nadlegujejo ljudi in povzročajo težave.

Prvi zapis o duhovih najdemo v epu o Gilgamešu, stari babilonski pravljici, napisani 2000 let pr..n.št. Zgodba pripoveduje o junaku Gilgamešu in duhu njegovega mrtvega prijatelja, ki se stalno pojavlja.

PRIKAZNI

Prikazni se najpogosteje pojavljajo v kriznih obdobjih. K temu je treba dodati, da lahko psihično obremenjen človek – včasih celo na robu smrti – nenadoma uzre ljubljeno osebo kot privid ali pa se oglasi njen glas.

Krizne situacije nastopijo ponavadi v tragičnih okoliščinah. Vojaki, na primer, lahko na bojišču v trenutku pred smrtjo zagledajo svojo mater ali ženo. Vendar tragične okoliščine niso vedno povod.

VRSTE DUHOV

• DUHOVI, KI STRAŠIJO

Te duhove je videti ob različnih časih, vidijo jih različni ljudje, čeprav gre za vedno istega duha, ki straši na istem prostoru. Zdi se, da živih ljudi sploh ne opazijo. Zanima jih samo prostor, po katerem strašijo. Duhovi so lahko tako ljudje kot živali.

• DUHOVI ŽIVIH

Zelo nenavadno je, da so med duhovi, o katerih poročajo, pogosto prikazni živih ljudi. Tako lahko nenadoma opazite duh sorodnika ali prijatelja, ki je blizu smrti ali pa se je znašel v težavah. Človek, katerega duh opazite, pa je takrat kilometre daleč stran. O običajno se pojavijo samo takrat.

• KORISTNI DUHOVI

Včasih se duhovi pojavijo zaradi posebnega razloga. Ti duhovi so prikazni mrtvih ljudi, ki se prikažejo zato, da bi opozoril žive ali pa ji predali kakšno posebno sporočilo. Največkrat gre za znance ali bližnje prijatelje. Duh zelo redko govori, vendar že kako pokaže, zakaj se je pojavil.

POLTERGEISTI

Poltergeist je nemški izraz in dobesedni prevod bi se glasil: ropotajoči duh ali ropotajoči strah. S tem pojmom je opisan duh, ki ga ne vidimo, ampak na svojo prisotnost opozarjajo z različnimi zvoki, šumi, trkanjem... Ta beseda je v rabi tudi v angleščini. Od drugih se razlikujejo po svojem »nastopanju«, po silnem hrupu in po tem, da začno predmeti letati po zraku.

Dejavnosti poltergeistov je kriva za dokaj vznemirljivo obliko nadnaravnosti, kot je recimo letenje skodelic in krožnikov po zraku.

Mnogi so prepričani, da so tudi poltergeisti duhovi, ki pa se ne obnašajo kot »normalni« duhovi.

Predmeti, ki se premikajo zaradi dejavnosti poltergeistov, se obnašajo mimo vseh pravil. Lahko so, recimo, prevroči, da bi jih prijeli. Lahko gredo skozi vrata ali okna, ki so premajhna za to. In, kar je še najbolj nenavadno, lahko kar izginejo v zraku.

O teh pojavih so pisali že v 12. stol. Pred tem so jih pripisovali zlobni moči, hudiču, ki je še dandanes nerazvozlana uganka.

Poltergeisti se v glavnem dogajajo ob prisotnosti otrok, starih od 12 do 16 let, čeprav ni jasno, zakaj. Ena razlaga je, da misli teh otrok povzročijo nastanek skrivnostne sile, ki je potrebna za dejavnost poltergeistov. Raziskovalci pravijo tej sili psihokineza – PK – kar pomeni, da gre za zmožnost premikanja predmetov, ne da bi se jih dotaknili. Če imajo prav in če PK obstaja, potem niso vpleteni nikakršni duhovi, ampak gre samo za stranski učinek PK energije.

ZBIRALIŠČA DUHOV

Duhovi naj bi strašili predvsem na prizoriščih smrti. Tako ni nič nenavadnega, da o številnih duhovih poročajo tam, kjer je izgubilo življenje veliko ljudi.

Morda pričakujete, da se na kraju katastrofe pojavi toliko duhov, kolikor je bilo v njej mrtvih. Vendar pa ni zmeraj tako: zaradi neznanih razlogov se samo nekateri umrli spremenijo v duhove.

Prav tako pa ne more vsakdo videti duha. Tisti, ki jih lahko vidijo, veljajo za ljudi s posebnimi duševnimi sposobnostmi.

ŽIVALI IN DUHOVI

Za nekatere živali je znano, da se dosti bolj zavedajo prisotnosti duha kot ljudje. Tako so lahko neverjetno občutljive za nenavadno vzdušje, ki vlada v obsedenih prostorih. Zaradi tega nekateri raziskovalci pri lovu na duhove uporabljajo tudi živali.

DUHOVI IN LEGENDE

Mitološki svet bajk iz antike in evropskega srednjega veka ter obdobja romantike je prava zakladnica duhov in nepojasnjenih pojavov, ki so znali vlivati grozo v kosti. Na bajke je vede ali nevede pogosto vplivala vera v nesmrtnost duše.

Banshee, vila smrti, ki s svojim zavijajočim glasom oznanja prihajajočo smrt, je zelo znana v zakladnici keltskih pripovedk. Novejši dogodki so pokazali, da je vila še kako živa tudi dandanes.